

અનુક્રમણિકા.

પ્રકરણ	વિષય	પૃષ્ઠ
૧	શું દયાજનક દેખાવ.....	૧
૨	શું બૂનની બાઈજિંથી.....	૪
૩	શું બાઈબેર બદાદરસિંદ.....	૮
૪	શું વિગેમ.....	૧૪
૫	શું સાલમ શું ન કરે ?.....	૧૭
૬	૧ શું ઈંગી હુરો થયો.....	૨૦
૭	૧૭ શું રંગાનો નિશાપ.....	૨૪
૮	૮ શું પ્રવાસ.....	૨૭
૯	૯ શું અમ સમારી.....	૩૧
૧૦	૧૦ શું મુંડાનું મુંડાગી.....	૩૫
૧૧	૧૧ શું મેળાપ.....	૩૭
૧૨	૧૨ શું જાનો દમામ.....	૪૧
૧૩	૧૩ શું એ મેલિયા નયી ત્યારે કે જુ છે ?.....	૪૪
૧૪	૧૪ શું દાવદા દાવદા પાપમ.....	૪૮
૧૫	૧૫ શું મેલપી ને પુ.....	૫૪
૧૬	૧૬ શું દાવદા.....	૫૬
૧૭	૧૭ શું મેલપી ને પુ.....	૬૦
૧૮	૧૮ શું મેલપી ને પુ.....	૬૨
૧૯	૧૯ શું મેલપી ને પુ.....	૬૬

આ પુનઃ એજ દેવગી સખામાં આપ્યું છે. એમાં બે
 વિશે માનવો છે. (૧) પરસ્પરીના સંબંધમાં અત્યાચારી જેવી રીતની
 અ.પતિ આવી પડે છે તે, દુષ્ટ સ્ત્રીઓ પોતાની દુષ્ટતા સાધવા
 માટે સુ યુ કરે છે તે, અને પાનિશત પાળનારી સ્ત્રી પોતાનું
 પતિન પાળવા માટે અનેક સંકટોમાં સપડાવા છતાં જેવી રીતે
 ભયો દો છે દ્વિવિધી સ્ત્રી નરેન્દ્ર-પ્રાદિનીમાં મળેલું છે
 અને (૨) સ્ત્રીઓનો પતિ, પતિસેવા અને પતિ કટોર લલવનો થવા,
 છતાં મદ્યપુષ્પિત્રોનો પતિ તરફનો પ્રેમ, કલ્યાણિ દીર્ઘ અત્યાચારિક
 વિત્ર સ્ત્રીની સ્વરોચ્ચમેયથી મળતું સખ મનપ્રાદન-પ્રાતીમાં
 નવન થવા આપ્યું છે.

સોમિયર.

संस्कृत-विज्ञान-सूची

पृष्ठ	विषय	पृष्ठ
१	संस्कृत-विज्ञान-सूची	१
२	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२
३	संस्कृत-विज्ञान-सूची	३
४	संस्कृत-विज्ञान-सूची	४
५	संस्कृत-विज्ञान-सूची	५
६	संस्कृत-विज्ञान-सूची	६
७	संस्कृत-विज्ञान-सूची	७
८	संस्कृत-विज्ञान-सूची	८
९	संस्कृत-विज्ञान-सूची	९
१०	संस्कृत-विज्ञान-सूची	१०
११	संस्कृत-विज्ञान-सूची	११
१२	संस्कृत-विज्ञान-सूची	१२
१३	संस्कृत-विज्ञान-सूची	१३
१४	संस्कृत-विज्ञान-सूची	१४
१५	संस्कृत-विज्ञान-सूची	१५
१६	संस्कृत-विज्ञान-सूची	१६
१७	संस्कृत-विज्ञान-सूची	१७
१८	संस्कृत-विज्ञान-सूची	१८
१९	संस्कृत-विज्ञान-सूची	१९
२०	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२०
२१	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२१
२२	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२२
२३	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२३
२४	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२४
२५	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२५
२६	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२६
२७	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२७
२८	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२८
२९	संस्कृत-विज्ञान-सूची	२९
३०	संस्कृत-विज्ञान-सूची	३०

[illegible][illegible]

એ રીતે જાણી મળે છે કે - - - - -
 નવી કોઈના એક જા કોઈ - - - - -
 તમને જાણી થયે છે જાણી - - - - -
 એ જાણ છે કે જાણી થયે છે - - - - -
 એ જાણી વહેતી છે જાણી - - - - -
 જાણી જાણી જાણી જાણી - - - - -
 એ જાણી જાણી જાણી - - - - -
 જાણી જાણી જાણી જાણી - - - - -
 જાણી જાણી જાણી જાણી - - - - -
 જાણી જાણી જાણી જાણી - - - - -

પ્રકરણ ૩ નું.

બહાઇખોર બહાદુરસિંહ.

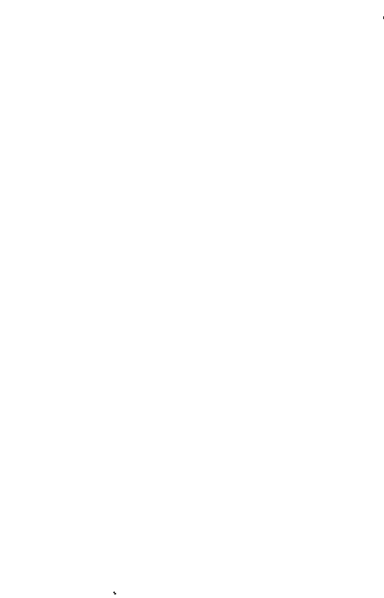
જૂતની રિયતિ અને દેખાવ હાસ્યજનક જાણાય છે. તેની કમ્બર પચ્ચીસ વર્ગની છે. તેનું નાક નાનું અને જુથું છે. મુખ ઉપર બગીઆના ધણા ચામાં પડ્યા છે. તેથીજ એક આંખ ગમ્મ છે અને એ ટનો રંગ કાળો પડ્યો છે. દાદી વધારી છે અને મૂઝ મુંઝાળી છે. માથે સ્ત્રીઓના જેવા મોટા વાગ છે તે છૂટા મૂક્યા છે. તેણે અમદાવાદી મોટી રેશમી કારનું જાડું ધોતીયું પહેરેલું છે. તે તદ્દન લાલ છે. લાલ ખાંદીની કમોવાળી બંડી અને તેવાજ રંગની મુંગીઓના જેવી કાન ઢાકનારી ટોપી પહેરેલી છે. તેણે જમણા ખભા ઉપર લાલ રંગનો રૂમાલ નાખ્યો છે અને ડાબે ખભે એક મોટા વાટવો લટકાવેલો છે તેના હાથમાં ભાગ વાટવા માર કિંમતી કાગળ પથ્થરની નીસા છે.

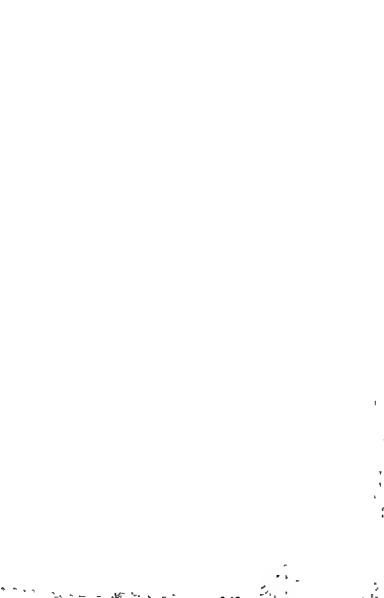
આ પૂતળું જોઇ કોને હામ્ય અને આનંદ ન થાય? એક બાળાએ મદ હાસ્ય કરતા યુવાનને પોતાની પાસે બોલાવી આસ્તેથી પૂછ્યું “ શું આ જૂત છે ? ”

“ ના, તે ખરું જૂત નથી; પણ જૂતની માફક મારી પડે થોડો મારો મિત્ર છે. ”

“ શું આ તમારો મિત્ર છે ? ”

“ હા. તે મારા સુખ દુ ખમા સાથે રહી મારી સેવા કરનારો સાચો મિત્ર છે. તેણે મારે માટેજ ધરખાર ત્યજ્યું દશે, મારી શોધ-

(૨૬)

રંગના અને લગ્ન મહા મહેનતે ઘોડેના નામ ઉપર આજ્ઞાં
 મહી તેમજે ફેટલાક નવા મેટા પુરો, બાગડો અને અંચોને
 સમજાવીજાતા સ્વપ્નમાં બોલ્યાં ત્રેણાં પુરો પેલી કોરના મ.ધા
 ઉપર પાપત્રી નથી ફેટલાકે પેલીમાં વીટ્યાં છે તે ફેટલાકે રોપાં
 પડેલી છે. અને ફેટલાક તે નાન બોલે મ.ધે બેઠા છે. તેમ.મ ના
 થળાંકે કુંડાં પચેલાં અમર ફેટી કુંડાં પે.દ.આ પડેલાં છે. ફેટ-
 લાકે આપ.ની ચાલથી સ્તીર લાખાં છે અને ફેટલાક નાન કપા-
 સ્તીરબોલેલા છે. રંગના અને નાચને જોડાંન મળ્યાં મળ્યાં ઉભા થયા,
 અ.ગ.જા.આ અને " મારે ત્યા પધારો મઠાન થજુ સડ છે. "
 બારે ફેટલાકે કહ્યું " બ.ધ સડેન મારે ત્યાં સડ સડી છે. ત્રિ
 પડે " એમ જુડી જુડી ગીતે જુડા જુડાએ કંઈ કંઈ કહ્યું.પનુ તેમની
 ખાનમાં કહ્યું ન જાણુ ફેટલાકે ત્રી મેડી આંખોએ ઘાવખાવ
 અને નાજા સહકર્મી પેાળને ત્યાં પધારુને કહ્યું. પવિત સ્વગના
 જાણેલી આંખો આડું વર્તન લેઈ તેમને થજુ થજુ લ.મુ.
 પેલા પુરો પેલી થળાંકે અમર માયુ લેના તેમનામાં તેઓ થળા
 ત્રાજા અને ઉતરે કહ્યું " એમે થાગાનુ નથી પેપારી છામે. " હજ
 જાણેલી મુયુ ફેટલાકું થજુ થળાંકે કહાની બજાળુ ફે.
 અને કુસુમખાન છામે. લમચા દિ.દુના પુનઃપાત્રી અમરે પગ
 નથી જાણા જામે "

મુસલમાનનું નામ સાંભળનાં સર્વ પાઠાં ફેણ થાવે તે
 જાણ્યાં; પનુ તે ઉપર લક્ષ નજાવનાં રંગના અને લગ્ન આજ્ઞા સહ
 ફેટલાકે ત્યા પડી રંગને કંઈક થા પધારી તે ઉપી રહી અને
 જોઈ તે મે જાણેલી પેાળની પધારે જાવના જોઈ. અમર
 જાણે કહ્યું " એ પેલા મે જાણા અપદૂ.જ પડે અ.વ.ન "

એમ મને લાગે છે. કદાચ આપણે પુરુષના વેશમાં બીએ છીએ એ તેમના જાણવામાં આવ્યું હશે ? કદાચિત્ મારી શંકા ખરી પડે તો આપણી ખરાબીનો પાર રહે નહીં. ”

“ જરા ત્વરાથી ચાલ. એકાદી ધર્મશાળામાં જઈ ઉતારો કરીએ; પછી બેઠ લઈશું ” શું થાય છે તે ! ઇશ્વરનીજ ઇચ્છા આપણી ખરાબી કરવાની હશે, તો તેમાં તું અને હું શું કરી શકવાનાં છીએ ? ” તારાએ તરત ઉત્તર આપ્યો.

સમગ્ર સાંજ પડવા આવી છે. ધર્મશાળામાં આવી તેમાં સ્વતંત્ર એક ઓરડો ભાડે રાખી ઉતારો કર્યો. પેલા બે બ્રાહ્મણે ધર્મશાળાના દરવાજા આગળ અટક્યા. ધર્મશાળાની દેખરેખ એક ડોશી રાખે છે. જેવી તે ડોશી ઓરડીમાં ઉતારો આપી પાછી ફરે છે કે, તરત પેલા બે જણા તેને મળ્યા. કંઈ વાતચિત્ કરી અને છેવટે બ્રાહ્મણે કંઈક આપ્યું, ડોશીએ તે લીધું અને કહ્યું: “બે શીકર રડો. હું તેનો ખદોજસ્ત કરીશ. ” કહી છૂટા પડી એક ખીજાને કામે લાગ્યાં.

પ્રકરણ ૯ મું.

આમ વચાવી !

તે રાત્રે ઝંઝા અને તૂટતે મુદત હોય તો એ રીતે મનને
રમાંજ ધર્મસાગર ગી દે. સી તેમને મળવા એ રીતે રાત્રે મન
માં પુણ્ય, " કેમ, તમારી રીત મુખને મુદત મનને !

" હા, આપણે મુખમાં આમની રીત મનને મળવા
જમા જમાવ્યું.

" આ ધર્મસાગર એવી છે ! તેમણે તે મને મળવા
એટલે મળવા આવી રહી નથી ! જેમ મળે છે તેમ જમાવવા
મન કાલે મને મને તમારું જમાવવા જમાવવા. આમ આમ
દબો સામગ્રીમાં તેમને મળવા વાત કે રીત મનને મળવા
તમારું કામગીરીમાં કરી જમાવવા મન મન મન મન મન મન મન
મું મળવા ! જેમ મળે ! તમારું રીત મનને મળવા !

તેમણે તમારા જમાવવાની જમાવવા મન મન મન મન મન મન
દાવ્ય કરીને કહ્યું, " તમારું મન મન મન મન મન મન મન
એવા જમાવવા મળે છે. જેમ તમારું મન મન મન મન મન મન

તેમણે તેમણે આમણા એવી મન મન મન મન મન મન
આમણ કહ્યું મન મન મન મન મન મન મન મન મન મન
તેમણી પાસેથી એક મન મન મન મન મન મન મન મન મન
" તમારું આ આમણ વધારે મન મન મન મન મન મન મન
મુદત મનની આમણો છીએ. મન મન મન મન મન મન મન મન

“ હા. પશુના ઉત્પન્ન સ્વરૂપ તે મંદ જ છે, તે હજુ ખાતર કે
તેમાં રહેવાનું તમને હીક ફળશે. તેથી સ્વચ્છ ને તે નજીક
જુમ જાડીશ. તમારે ક્યાં વધારે કામ છે ? એક કામ કરવાની ગતિ
કે હજી ? ” યાત્રીએ ઉદાપગીરી જાણી બી

[illegible]

કેટલીકવાર સુધી રિયર ઉભો રહ્યો. પછી પાછું પૂછ્યું, “તું કશો ઉત્તર ન આપતાં રહે છે એથી કંઈક વિપરીત બનાવ બન્યો છે ! મારું હૃદય તને આવી રિયતિમાં જોઈ બેદાય છે ! કહે ! શું થયું છે ? ગુલાબ અહીં કેમ જણાતી નથી ? તેની પ્રકૃતિ કેવી છે ? ”

ગુલાબનું નામ સાંભળતાં તે સ્ત્રી બેશક રડવા લાગી. તે જોઈ તેની આજુબાજુ ઉભેલી સ્ત્રીઓની આંખો આંસુથી ભરાઈ. નરેન્દ્રનું હૃદય હવે હાય ન રહ્યું. તેણે કારણ કહેવા પેલી સ્ત્રીને ધણા કાલાવાલા કર્યા. આથી તે સ્ત્રી પોતાના પદર વડે આંસુ લોહી બોધી, “ હું આનંદમાં છું ગુલાબ પછુ સુખી છે. આપને બીજું કેટલુંક કહેવાનું છે, તે હમણાં નહીં કહું. આપ અમિત થયા છે ! મહેલમાં પધારો, વિશ્રામ લો, બોજન કરો, પછી મારે જો કહેવાનું છે તે કહીશ, પધારો ! ”

સ્ત્રી નરેન્દ્રનો હાય જાણી ચાલી. બીજી બધી સ્ત્રીઓ તેમની ખૂટે ચાલીઓ. કેટલેક ગયા પછી એક મોટો દરવાજો આગ્યો. ત્યાં ઉઘાડી તરવારે સિપાઈઓ, પહેરો ભરતા હતા. તેઓ નરેન્દ્રનો હાય જાણી આવતી સ્ત્રીને જોઈ, અદબથી ઉભા રહ્યા. પાસે આવતાં નમીને સલામો કરી. સ્ત્રીએ તે તરફ જોઈએ તેવું લક્ષ ન આપ્યું. તે નરેન્દ્ર સાથે દરવાજામાં દાખલ થઈ. દરવાજાની અંદર મોટો અત્યંત સુશોભિત બગીચો છે અને બગીચાના મધ્યભાગે બલકો જોઈ બંગલો છે. બંગલાની વ્યવસ્થા સારી છે. તેમાં નાના પ્રકારનાં સુગંધિ પુષ્પલતાનાં વૃક્ષો વાવેલાં છે. ડેક હેઠાણે નાના મોટા ભુદી ભુદી જાતનાં પુવારાઓ ઉડી રહ્યા છે. રથજે રથજે લતામંડપો ઉભા કર્યા છે અને આરામ ખુરશીઓ મૂકી છે. વસંત ઋતુમાં બપોરે બેસવા સારું બેનાવડી પોલા પરવતી પાસે શીતળ વેશાઓથી આચ્છાદિત ફેરેલો

ખંડે વળુ છે. તેમાં પવનમોટી પાનું હોય એવું દેખે એ સમજાય છે. એ પેશનું પાનું એક દોડતું નીનું આ પાનું એકદમ આપણું. એક નવાવમાં આવી મને છે. નરેન્દ્રિયને આ વળુ આપણું નવાવમાં આપણું કોઈ એવું નથી એવું કહે છે. આપણું નવાવ નરેન્દ્રિયને વળુમાં મળી ગયું છે એવું કહે છે. આપણું નવાવ કહ્યું, “ત્રિવેનિત્રી ! મુખ્યત્વે છે. તેને નવાવ કહે છે. આપણું નવાવ મળે છે. આપણું નવાવ છે.”

“આપણું નવાવ તેને નવાવ કહે છે. આપણું નવાવ મુખ્યત્વે.”

“નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું.

“નવાવ પડી ગયું.”

“નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું.

“નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું.

“નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું.

“નવાવ ?”

“નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું.

“નવાવ ?”

“નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું.

“નવાવ ?”

“નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું. “નવાવ ?” નરેન્દ્રિયે કહ્યું.

તેં તારી દણીત અને કરી નહીં કરે, તારી બચાવ દણી ગેલો કરી દતી । ”

“ અત્યારે એ કું નહીં કરું. શમે કરીશ. ”

“ તારું એટલું તો કરે જે, દોડીમાંથી જલમઃસે તમને ચીરીને માં સર્જ ચલા દતી । તું ત્યાંથી ચીરીને ભૂંડી । જલારસિંદની ચી વમે મધ । ”

“ એ જલું પણ શમે કરીશ. અત્યારે તમ મ મા દગો. નિરાંને હ પ મ્પો. કું હ પ રગ લાશ. ” એટલું કરી એ સ્ત્રી એકાદમ નરેંદ્ર-સિંહ પ.મેથી હડી અને સપાટાપ મેરગની જદાર પડી અદ્ય મધ.

ખનો પુઝી, પણ એ વિષે હું કશું જાણું ત્યારે કહુંને ! મેં એ ખતું કાલે કહીશ એવું કહી તાસી આવી. ”

“ ત્યારે તમે મોહિની છે એવી એની ખાત્રી થઈ હોય એવું સાગે છે. ” ખીછ દાસીએ આમળ આવી જણાવ્યું.

“ હા આજ તો એવું થયું છે, પણ કાલે મારે શા જવાબ આપવા ? ”

“ જાહ સાહેબ ! તમારી ખુદી મણી તીવ્ર છે. સમયાનુસાર જવાબ આપવા ની શક્તિ તમારામાં છે કાલની વાત કાલે છે, હું ધાડ છું કે જાનાએ ચડાવેલી મોહિનીને આ પુરુષેજ બચાવી દશે અને જમીનમાયી યુગાખને પણ તેણેજ છવતી કડી દશે ! ”

“ મને પગ નેકું જ લાગે છે. ! ”

“ કીક, કીક, યુક્તિ સુઝી ! સાંભળો, એ મને કાલે દહીકત પૂકને એટલે પ્રથમ હું તેને તેની દહીકત કહેવા કહીશ, પછી સમયાનુસાર મારું જવાબ આપીશ કેમ, બધાની ધ્યાનમાં આવે છે ! ” મોહિનીએ અભિમાનથી પડ્યું.

“ હા બા, હા બાની મજેદની યુક્તિ ! એ ખુશાલી ઉપર સ્થો ઉડેશ. એક દાર્માંએ દારને પાચે બગી મોહિનીને આપતાં કહ્યું. મોહન મગતલ રાડ ચડે. મોહિનીએ જોત જોતામાં પુષ્કળ દાર પીધો અને ખેતાન થતે પડે.

પે ની બ જુન મેડેવી એ દ મીએએ દારને સ્પર્શ પણ કપો નહી તેડે બધી ની, ગુદ અને વ્યાધુ છે. પોતાને સોંપવામાં આને પુ ક.મ પૂડ કરે. હમેશા હસનવન કરી પવિત્ર રહે છે. આ

“ ના. મારી પ્રકૃતિ સારી નહીં હોવાથી, અત્યારે મારે જન્મવું નથી. ”

“ જન્મ્યા વગર ન ચાલે, આપની ઇચ્છા પ્રમાણે આરોગ્યને. બોલો શું મંગાવું. ”

“ કશું મંગાવવાની જરૂર નથી. તેમ કરતાં મારી પ્રકૃતિ વધારે જગડવાનો સંભવ છે. સ્થામા અને ભામાને જન્મવા જવાદે અને તારી દહીકન હવે કહે. મારું મન એ જાણુવા તરફડીઆં મારી રહું છે. ”

“ પહેલાં આપને આપની દહીકન કહેવી પડશે પછી હું મારી કહીશ. ”

“ તેમ નહીં થાય. પ્રથમ તારે કહેવીજ જોઈએ. કહે તને કોણે બચાવી ? ”

“ જન્મજમાંથી ફરતાં ફરતાં એક સાધુ આવ્યો અને તેણે મને બચાવી. ત્યાર પછી તરતજ તમારી મુલાકાત મને થઈ. ” કેતકીએ કેટલોક વિચાર કર્યા પછી કહ્યું.

કેતકીના જવાબથી નરેન્દ્રસિંહને કંઈ શંકા હતી તે દૂર થઈ. તેને હવે વ્યભિચારી કેતકી સાથે વાત કરવાનું ઠીક ન લાગ્યું. પોતે કર્યો પ્રશ્ન કર્યો નહોતો. ફક્ત કેતકી પૂછતી તેનો જવાબ આપતો. થોડા વખતમા સ્થામા અને ભામા જમીને ત્યાં આવી. સ્થામાએ નરેન્દ્રસિંહની પગથ પી કરવા માડી અને ભામાએ વા નાખવા માંડ્યો. નરેન્દ્રસિંહે હાંધી ગયાનો ઢોંગ કર્યો. તેથી કેતકી ત્યાંથી ચાલતી થઈ. કેતકી ગયા પછી થોડીવારે નરેન્દ્રસિંહે આંખો ઉઘાડી, સ્થામા સામું જોયું અને જરા દરયો.

“ આપ હર ઉધમાંથી એકદમ શીરીતે જન્મ્યા ? ” સ્થામાએ મોં મલકાવી પૂછ્યું.

“ પેલી જાણતી સુધે જાતું કાઢી અને ઝમતી નહેતી હવે
અગ્નિથી મોટીને જાતું એનો વિચાર અને થય છે.”

“ વચન પ્રમાણે જાંદો કે પડી વિશ્વસ્ય ન કરે ? ”

“ વિશ્વસ્ય ન કરવા કુચરે કહી કર ન કરે ? ”

“ આપે એકની સુધે તે કહે છે તે પડી જાતી સુધે કેમ
ન કરે ? ”

“ મું એ વિશ્વસ્ય ન કરો છો ; કે ના સુધે ? ”

“ રાંધતી સુધે અને વિશ્વસ્ય ન કરે તે અને તેને વિશ્વ
છે ; ખુદ કહ્યું નહીં વિશ્વ થાં તપી તેમ જ નહીં. મટે નહીં ના
અને જાણતી નહીં છે આવી મહત્ત્વ જાણે ત્યજ કરી વિશ્વ
સ્ય ન કરતાં અને સુધા નથી તે અને તે કહી જાણતી, એમ
કહી જાણતી થી થી.

“ મેં જાણતું છે કે, જાણ કરી અને અને છે.

“ તરુન ખેડુ, જાણ જોવા જાણે જાણ અને જાણ જાણ
નથી. તે એવી જાણથી છે તે જાણ સુધુ જાણ છે નહીં જાણ
વેતે તે જાણ જાણ અને જાણ જાણ. જાણ જાણ જાણ છે
જાણ ન જાણતાં તમારી જાણ જાણ છે ? ”

“ મું મું આ જાણ કરે છે ? ”

“ ખેડુ કરે જાણ કરે જાણ જાણ જાણ જાણ કરે જાણ
જાણ છે કે અને જાણ જાણ જાણ અને જાણ જાણ જાણ જાણ
જાણ જાણ જાણ જાણ.”

નરેન્દ્રસિંહે હાથ નિહાળી નાખી. તે જાણ જાણ જાણ જાણ
જાણ તે જાણ જાણ જાણ જાણ તે જાણ અને જાણ, “ આ

[illegible]

અક્ટરજી ૧૫ મું.

વેચપારી સાધુ.

વામદના ઝરદનથી માફત મોઢ મળ્યને અંતરે મદી નહીં
ફિનાન ઉપના એક એના રેકમ ઉપર કમરીઓ કુપો છે. એ કુપા
ઉપર અભારે વળુ સાધુઓ બેઠા છે તેમજે પગથી માથા સુધી
પુકળ મળાડી એ. ॥ ૭ ॥ કમરે મળ્યૂન મોટા સંગ્રેહ વીડી તેમાં
એ નવીં વેળાં. ૧ વાખી હ તેમની પામે વળુ જોગીઓ પડી છે,
તેમાં દારૂને જો છે તમન બચા ॥ કાનીઓ પેદેરી છે. પીસ્તોય અને
દારૂનો બગ મળુ પને ય મારે દોષ ? આ વળુમાં એક નરેંદ્ર
સિંદનો બાઈ જગજીતસિંદ હ જ બીજા બે તેના વિવાસ બદાદુર
માળુનો છે. તેમાં એકનુ નામ જગસિંદ અને બીજાનું નામ
દરિસિંદ છે

રંજાના બાઈ અર્જુનસિંદનુ શું થયું ? રંજા અને તારા
દાકોરમાંથી કેતજીના જનજનનમાં શારીતે આવી ? દવે નરેંદ્રસિંદનું
શું થયું ? બદાદુરસિંદ ક્યા ગયો ? બિચારી મેદિની અને મુસાબની
બદમાઓએ શી વર્તે કરી ? જગજીતસિંદ કુપા ઉપર આવા વેધે યા
માટે બેઠો છે વગેરે અને ગળુવા તમે ધખા આતુર થયા હો; પણ
પદેલાં આપજો જગજીતસિંદ શું કરે છે તે જોધઓ. બદાદુરસિંદના
કહેવા પ્રમાણે જગજીતસિંદ પેતા લુટારાનું આ સ્થળ દોવાથી
અદી આવ્યો છે. તપાસ કરતા તેને માસમ પડયું કે બદમાસોએ

ଆମେ ସବୁଜ ଲତାକୁ ଡାକି ନେଇ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା ।

ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।

ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।
ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା । ଆମେ ଉଠିବା ।

“ તેં તે કી રીતે જાણી ? ”

“ બદાદુરસિ હે કહી. ”

“ શું તે બદમાસોના સપાટામાંથી છૂટી ઘેર આવ્યો ? રેલી
મેં સ્ત્રીઓ પણ તેની સાથે છૂટી દશો ?

“ ના, તે એકલો પુકિનથી નાશી આવ્યો છે. તેને સ્ત્રીઓની
કરી ખબર મળી નથી. ”

“ એ મેં અને ત્રીજી રંભા કે જોને મારે દુઃ નાશી આવ્યો છું,
તેને સાથે લીધા શિવાય ઘેર આવવું મને ફીક નહીં લાગે. રંભા ધણી
સુદર અને સદગુણી છે છતાં મેં અકર્મીએ તેને ત્યજી, તેને દુઃખી
કરી અને દુઃ પણ મર્યો. ”

“ રંભા આપને અત્યંત આદરે છે અને તે તમારી શોધમાં
ધરતારનો ત્યાગ કરી નીકળી છે. ”

“ મને તે આ જીવનમાંજ મળી હતી. તેના ઘોડા સદવાસમાં
થઈ સંતોષ મર્યો છે ગઈ કાલે રાત્રે આ બંગલા ઉપર એકાએક
ભૂટારના વેગમાં અનેક માણસો આવ્યા, ધૂળધાળી કરી અને રંભા
રંભા અને તારાને લઈ આજના યવા, એ કુપર્યા મારું એવું અનુમાન
ચાલે છે કે, એ દોષનમિ હવે લરકર દોડુ જોઈએ તેજો ૩ ભાને મેવાને
માટેજ ભૂંટ કરી છે. ”

“ આપનું અનુમાન ખરું છે. આવો પાકા બ દોષરત્નથી રંભાને
દુઃ ઘેડાવી લાવીશ. ”

“ ક્યાં ? ”

“ દુઃ લઈ જાઉં ત્યા. ”

મારે જાણ કેવડીના બંગલા પાછાડેના એક નહેવામા મવા
તેમથી મારે સાથે ઘોડા લીધા, રવાર થયા અને જગજગસિ હ પડે

[illegible]

મનુષ્ય માટે છે કે કાલજીને કાલજી છે કે કાલજી નથી.
 કાલજી પાસે નથી.
 નથી.
 કાલજી પાસે નથી.
 નથી.

“હું એકે જાણેથી નહીં ખાઉં. મારે ધેર રસોઈ તૈયાર થઈ છે. એક રૂપિયાની પાંચ શેર જાણેથી આવશે તે તમે એકલા ખાશો !”

“ બસ ! પાંચ રોર ! એટલે શું થશે ? દરો નદઓ; પછી અધુરા રહીશું તો પાણી પી પડી રહીશું ! અહીં તો ચણી મોંઘવારી નજાય છે ! ”

“પાંચ સેર જલેખીએ છુ થમે ?” એવા બદાહુનિંદના શબ્દો સાંભળી દુકાનદાર આમો બન્યો અને ખીજન લોકોને દસબુ આપ્યું. “આ દોઢ વેનનો આદમી એટલુ શી રીતે ખાય ? વારે, જોઈએ મખમલ !” કહી દુકાનદાર પોતાના આટર પામે જલેખી મંગાવી, તેજો ને આપ્યો અને બદાહુનિંદને આ રી પછી તેણે કહ્યું, “પાણી એક મામર લોકોને કે જે ?”

નોકરના શબ્દે સાબી તે મર્યને દમચું અધ્યું, પણ બદાદર-
સિંદે દરયા વગર શાળાવા કહ્યું, “ એટલું બધું શા માટે ? અમ
પા પાવાને અને એક જોડ ટાંચ ધીંલો લાવ એટલું આલગે પાણી
પાને પેટ અડીશ ત્યાં જીવાડી શી રીતે ? ”

બહાદુરસિંહે જણાવતાં કે પતની અને સ્ત્રી, બંને
બધી બધી જાણે એવાં છે. તેમણી કૃતિ એટલે જાણે
સ્ત્રી, બધી અને તમામ બધી પોતાની જાણે છે. એ જાણે
કર્તુ, “ કેમ પડેલા તે મોટી મોટી, તે કાળા દુઃખના
તે. કશું એ નહીં ! ”

[illegible]

* ११११ ११११ ११११ ११११ ११११

“ આવતા અડવાડીયામાં રાજકુંવરનાં સમ્મ છે. આ ધામધૂમ તેની ધામ છે. ”

“ કન્યા ક્યાંની છે ? ”

“ કન્યા પરદહના એક દાસીરત્ની છે. તેને આ સોદા 'ઉપાડી' સાધ્યા છે, રાજમેહેલમાં રાખી છે અને એની સાથે અહીંજ લગ્ન મચાતાં છે ! ”

“ કન્યાને શા માટે ઉપાડી સાધ્યા ? તેના પિતા પરજીવવા રાજ નથી શું ? ”

“ એમાં કંઈક રાજરહસ્ય છે. આપણે તે વિષે કશું કહેવું બ્યાજખી નથી. ”

“ વાર તેના બાપનું અને તેનું નામ કહેશો કે એમાંએ રાજરહસ્ય છે ! ”

“ તેના બાપનું નામ શુભાખસિંહ છે અને એનું નામ રંભા છે. એનું લગ્ન નાદોદના નરેન્દ્રસિંહ સાથે મૃગ દુગુ; પણ કોણ જાણે તેમા કાંઈ વાધો આવ્યો ! ”

“ ઠીક, ઠીક ! એ તો હું જાણું છું રંભાને સારી રીતે ઓળખું છું. અરેરે ! વાત ઘણીજ ખરાબ થઈ ! નરેન્દ્રસિંહ બાગ્યસાળી અને તમારો રાજકુંવર અકર્મી છે. નરેન્દ્રસિંહ રંભાથી જીવતો છૂટ્યો અને તમારો રાજકુંવર મૂલે છૂટશે તે બિચારાના જીવનું જોખમ થશે ! હાય ! હાય ! કેવો ભય કરે પ્રસંગ ! ”

રંભા ધાત્રી સદ્ગુણી છે અને તે નરેન્દ્રસિંહની શોધમાં નિકળી છે એ બહાદુરસિંહ જાણતો હતો. તેને આ લગ્નની વાત સાંભળી સાફ શી રીતે લાગે ? તે ઘણો લૂચ્યો છે. અહીં તેણે દિ મતથી યુક્તિ યોજી છે ! જોઈએ છીએ હવે શું કરે છે તે !

પ્રકરણ ૨૧ મું.

બહાદુરસિ ઘને બહુ આનંદ થયો.

દરિપૂરની ઉત્તરે રાજમહેલ છે. તેની પાછલી બાજુએ મોટું મથ્થરથી બનિલું તળાવ છે. તેનું પાણી પારદર્શક અને ઘણું શીઘ્ર છે એ તળાવના મોટા ઓપ.રા ઉપર બહાદુરસિહે પધારી નાંખી છે. મુસાસતનો સમય થયો એક જુદાં સ્થાને તેનું કામ કરી પાછી મેર જતી જોઈ તે સ્થાને તેણે જરાબર તાકી તાકીને જોઇ અને નિશ્ચય કર્યો કે તે રાજમહેલમાની મુખ્ય દરવાજાની તોળાએ જોડી તે પાસે આવી કે, તન્ન બહાદુરસિ હ તેની પાસે દોડતો દોડતો ગયો અને તેના પગ પડી રહ્યો રહ્યો. બોલ્યો:—

“મા, મા ! આટલા નિવસ તું ક્યાં હતી ! મને તેં ત્યાં મારે તળાવે છે ? મેં તારો શો અપરાધ કર્યો ? નાનપણમાં અત્યંત પ્રેમથી મને ઉછેર્યો, તાતા મકાનના લાડ લગાવ્યા અને હવે તજે છે ! તેં મારે મારે લાખો રૂપિયાની પુંડ મૂકી છે, પણ તેને હું એકલો શું કરું ? તારી વહાલી વહુ પરજોડ પધારી, નજીક કારણથી મારા પિતા સાથે લકરાર કરી લાખો રૂપિયાની સપત્તિને લાલ મારી તું આવી નિકળી; પણ તેઓ સ્વર્ગમા સીધાવા ધરમાં હવે માગ સિવાય કશું રહ્યું નહીં. મા ! માગથી એ મોટી સપત્તિ સચવાતી નથી અને બહોળા વતનની વ્યવસ્થા થતી નથી. હું તને લીધા સિવાય પાછો ઘેર નહીં જાઉં. તું નહીં આવે તો હું એ સપત્તિદુશ્મનમાં જુદેથી દુશ્મ, વતન બેવાની દુશ્મ, અમે રાખોડી ચોગીશ

“ વાદ વાદ સિદ્ધાન્ત ! બાંધ આ જગતમાં અદૈયિક વસ્તુ
 છે ! ” સમજાવે મુઠા ધર્મ કાળ.

“ એમાં શું દુઃખ ! શુભોઃ—

હન અમનદ મનનદ દેદ દુઃખ દુર ઘડાયે;
 મામિન મોહન ધીર દુઃખનદ ઘાદ ઉપજાયે,
 મનદીપવો પર મદોગ દિનમાંદિ ઘડાયે;
 અદ્યમિદિ મુગ મનુભવ પિનદિ પ્રયામ કરાયે,
 મનદનન દેહામ અમ્, સ્વર્ગ વિમલ દુર્લભ જિતે;
 કરતિ મુનન અપનો હન તુલ દેવિ વિજયા તિતે.

“ વાદ વાદ ! વાદ વાદ ! શી વાત ? ભંજનન આપ ક્યાં
 વનની છે ? ”

“ હું ખરો વનની કેહું સ્થાનો નથી. માત્ર પિતા કાથી
 હન; પણ હવે ત્યાં નથી. ”

“ તમારા પિતા કાથીમાં હન પણ તે હવે ત્યાં નથી. માટે
 તમારું ઘર પણ ત્યાં નથી શું ? ”

“ ના નહ અજુ પામવાથી ઘર જતું નથી રહેતું. તે જ્યાંનું
 ત્યાં રહે છે, કાથીમાં અમારું તેવું ઘર છે; પણ એ હવે ઘર ન કહે-
 વાવ ! કારણ કે આપ પિતા કાથીમાં અજુ પામવાથી જન્મે ગયા.
 હવે તેઓ ત્યાં નથી એટલે અમારું ઘર પણ ત્યાં નથી. માત્ર હાલએ
 દરજેમાં અજુત ઘર બાંધું છે તે ત્યાં હજુ છે; પણ મેં મારા
 એ હાલને સ્થાનમાં પિંડ આપ્યા છે એટલે હવે એઓ અને અજ-
 વાતા નથી. તેથી તે ઘર પણ જામે પડ્યું. હવે માત્ર કાદાના કાદા
 ગયા ! તેમજે મુલતાનમાં તદન પધારતું મેહું ઘર બાંધું છે.
 તેમને મેં અપામાં પિંડ આપ્યા નથી. તેથી તેઓ હજુ છે અને

એ જાણના પાત્રો આમડાથી બચાવવાને કારણે
 રાજીમાં હવે આમ એ બધા બાંધે છે તે એક સમયે એક
 કે, તેઓ જાણના એકે આવાં આમડાં પાત્રો પાત્રો એકે એક
 હોને જાણના એકે રિવન રિવન માત્રી જાણના આમડાં
 આમડાં પાત્રો છે. આમડાંને રિવન એકે એકે એકે એકે એકે
 છે, એકે વળતે એકે આમડાંને એકે એકે એકે એકે
 મુજબને આમડાં, આમડાંને મુજબને એકે એકે એકે એકે
 જાણના એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 વળી જાણના એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે

એ જાણના આમડાંને મુજબને એકે એકે એકે એકે એકે
 મુજબને મુજબને એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 "માટે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે

"એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 "માટે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 "એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે

"એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 "એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 "એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે

"એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 "એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 "એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે

"એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 "એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે
 "એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે એકે

કેમ જાણે, એક દિવસે અમે ઈશ્વરે મળી ગયાં ! કેમ જાણે ?
જાણે નહીં ! કહી શકેલી જુએ, ૧૯૬૮ મંદીરેનાં સિંચાણમાં
એકે ઈશ્વરે મળ્યાં અને એ જાણી ન શકે !

[illegible]

અકલિંગ ૨૩ મું.

બાહુરસિદ્ધિની બાંધાની.

દરિયુઃમાં તમે બહુ દુઃખિત થાઓ છો. એને તો કહે છે કે તે
કેદારી સમજાવું નથી. તે પાત્ર તે કેદાર - પાત્ર - એ - બાંધાની -
એ બાંધે મૂકી મૂકી રાતો દરો તેને કેદાર - પાત્ર - એ - બાંધાની -
જમે બાંધાને બાંધેથી એમણેસ મહેને દેને તે જાન બાંધાનીને
છેલ મહ બાંધે મહામહેબમ મહા એકી બાંધે તે જાન બાંધાનીને
તેને મહામહેબમ બાંધે. આ બાંધાની બાંધે બાંધે બાંધે બાંધે
દુઃખિતો બાંધેથીને કેદાર. " આ બાંધે મહામહેબમ બાંધે બાંધે બાંધે "

" આ બાંધે મહામહેબમ બાંધે. " એ બાંધે મહામહેબમ
વિવસ બાંધે કહે છે તે બાંધે મહામહેબમ બાંધે મહામહેબમ
તે પાત્ર પાત્ર નથી. " બાંધે મહામહેબમ બાંધે મહામહેબમ "

" ત્યારે તુ તેને કેદાર. " એ બાંધે મહામહેબમ બાંધે મહામહેબમ
તે કેદાર બાંધે છે કેદાર. " બાંધે મહામહેબમ બાંધે મહામહેબમ "

" એવું કરેલ કેદાર તાંત્ર બાંધે મહામહેબમ બાંધે મહામહેબમ
જુલો કેદાર. માટે એવા વિચાર પાત્ર ન કેદાર, સમજ્યો. "

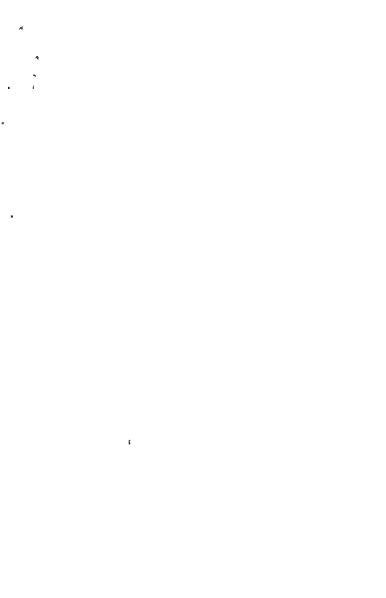
" સરી રીતે મહામહેબમ! હું મહામહેબમ મહામહેબમ બાંધે
બાંધે મહામહેબમ બાંધે છે કેદાર મહામહેબમ બાંધે મહામહેબમ "

" ત્યારે તુ મને મારવા માટે બાંધે મહામહેબમ બાંધે મહામહેબમ
માટે મહામહેબમ બાંધે મહામહેબમ. " બાંધે મહામહેબમ બાંધે મહામહેબમ "

(1,)

[illegible]

દેશીની થવા માંડી જેનો સાબ ધુન્ધા પેડા રીંગો એ સત્ર
 તેમો રવેદેશી દરી વિભાવની મલ વધે રીંગ ન વધત
 મનમોદનસાલે એ વાળ વળણી પોત નવન રીંગ મળી
 કાલવાની કપનીગો કુબી દરી રંગા નવન નવન મળે
 રંગે બરાબા. જે મનમોદનસાલ મળ્યા મળ્યા પા
 તે બારે બારે પોતાની બારીગામ રંગે નવન મળ્યા
 પેપાર દરે છે.

પ્રકરણ ૧૬ સું

કારખી ચીસ.

પેટની પીડ જમડી છે. તે સાધુ, ધાત્રચારી, મ
નુ નથી નુખી કુખી સર્વનો એના ઉપર આધાર
હોય છે. પડવામાં હવે કંઈ બાકી રહી નથી. માં
અને તેને જીવના મારી મછ. તેણે ધરમાં જે કંઈ
કેળવવાને માંયુ હતુ કેશવજ્ઞાણની દાનન બમરે
તેની દૃષ્ટિએ પડતા તે તેના ઉપર મોટીન થયો
માં અને જાળ લઈ તે ધરમાંનું તમામ દગાવી બે
મા એનો હેતુ એવો હતો કે, મોટી જલદી તેને ત
એ પારખા બોટી પડી. આથી મોટી પોનાનું પ
વધારે હઠ થઈ તેણે નકોરડા અપવાસ કરવા માં
આપ મોત આવશે એમ એ પારતી હતી; પણ
હરી આત્મહત્યા કરવાનો નિશ્ચય કર્યો; પણ તે
ન જાણું; કારણે આત્મહત્યા કરનારના સાત ક
એતુ કથું છે.

કેશવજ્ઞાણ તેની કામવાસના પૂરી કરવા
મોટીને સમજાવવા એક પારી કુટખીને મોટી
જાણ્યો જાતી બીજા બજા મનો કર્યો પણ તે
કેટલાક દિવસ નકોરડા અપવાસ કરાવ્યા એથી
પાણું પણ મન નરમ ન પડ્યું. તે તેના નિશ્ચય
જાણ્યો કરવાનો મનસુબો કર્યો પણ દિંમત

